

Dostumuz Atom

Almanya'nın nükleer geçmişi..

Almanya Nükleer enerjiyi neden tümüyle rafa kaldırmamalı?

Yazan: Rainer Hank FAZ /1/ 27.07.2025

Sunan: Yüksel Atakan, Dr.Radyasyon Fizikçisi, Almanya, ybatakan4@gmail.com, 01.08.2025

Nükleer enerjiye karşı direniş—tam da ona en çok gerek duyduğumuz bir dönemde—zamanımızın en büyük paradoksu, anlaşılmazı!. İngiliz nükleer kimyacı Tim Gregory, Ağustos başında çıkacak olan **"Going Nuclear: Nükleer Enerji Dünyamızı Nasıl Kurtaracak?"** adlı kitabında böyle yazıyor.

Almanları böyle kitaplarla çileden çıkarmak olası. Yeni nükleer santraller mi? Ya da eskilerin yeniden devreye alınması mı? Kesinlikle olmaz! Çevre Bakanı Carsten Schneider (SPD), Ekonomi Bakanlığı'ndaki meslektaş Katherina Reiche'nin (CDU) "teknoloji tarafsızlığı"ndan mırıldanıp Lüksemburg'daki "Avrupa Nükleer İttifakı" toplantısına katılma cüretini gösterdikten sonra, böyle karar verdi.

Wolfgang Schäuble, ölümünden iki yıl önce Berlin'deki Reichstag'da yaptığımız bir görüşmede, "Maalesef bu tren çoktan kalktı" demişti. Ancak şunu da eklemişti: **"En azından gelecekte nükleer enerjinin yeni kullanım alanlarına yönelik araştırmalarda kendimizi dünyadan soyutlamamalıyız. Bu, otobanda herkes ters yöne giderken, kendinizin haklı olup olmadığını iyi düşünmeniz gibi bir şey."**

Schäuble haklı çıktı. Temmuz 2025 itibarıyla planlanan nükleer reaktörlere bakalım: Çin 30, Rusya 23, Hindistan 14, Özbekistan 6, Polonya 3, İsveç 2, Macaristan 2. Belçika ve İtalya ise önceki "nükleerden çıkış" kararlarını tersine çevirdi. Dünya Bankası da Haziran'da, "insani nedenlerle" gelişmekte olan ülkelerde on yıllar sonra ilk kez nükleer enerjiyi finanse edeceğini açıkladı. Ahlaki ve siyasi kibirle dışarıda kalanlar ise İsviçre, Avusturya ve Almanya. Biz, Schäuble'nin bahsettiği "ters yöndeki sürücüleriz".

Nükleer kimyacı Tim Gregory ise karşı tezler sunuyor: İklim dostu nükleer enerji, ekonomik büyümeyi feda etmeden, iklim felaketi tehdidi altındaki dünyamızı karbon nötr hale getirmenin tek yolu. Teknik uygulanabilirlik, göreceli enerji güvenliği ve ahlaki yükümlülük el ele gidiyor.

Gregory, nükleer karşıtlarının yıllardır öne sürdüğü tüm argümanları tek tek çürütüyor. Örneğin, "nükleer enerji üretimi diğerlerinden daha tehlikelidir" iddiasını ele alalım. *"Our World in Data"* platformunun verilerine göre, nükleer enerji güneş enerjisi kadar güvenli, hatta rüzgar enerjisinden biraz daha emniyetli—1990-2014 arasında terawatt saat başına düşen "enerji kaynaklı ölümler" karşılaştırıldığında. Asıl ölümcül olanlar kömür (maden kazaları), petrol ve gaz. Fukushima'da—Almanya'nın 2011'de ani bir çıkış yapmasına (ve Baden-Württemberg'de Winfried Kretschmann'ın seçim zaferine) yol açan "nükleer felaket"—iyonlaştırıcı radyasyon nedeniyle doğrudan bir ölüm kaydedilmedi. Ancak korkunç tsunami nedeniyle 16.000'den fazla ölüm ve çok sayıda yaralı/kayıp var.

Yenilenebilir enerjiye karşı değiliz. Ancak yalnızca onlara güvenmek büyük bir risk: Çünkü nükleer enerji sürekli ve istikrarlı, oysa rüzgar ve güneş bazen var, bazen yok.

Peki ya nükleer atıkların nihai depolanması sorunu? Almanya'da bu konu on yıllardır sıcak patates gibi elden ele dolaşıyor. Bu arada Finlandiya harekete geçti: Olkiluoto'da 500 metre

derinlikte, 60.000 metrekuplük nükleer atık tünelleri kazılıyor. 100 yıl boyunca doldurulacak ve ardından mühürlenecek. Yakında uzay naklieleri de bir seçenek olabilir.

Tim Gregory, Almanya'nın "*Enerji Dönüşümü*" için harcadığı tahmini 500 milyar avroyla 40 büyük nükleer reaktör inşa edilebileceğini soğukkanlılıkla hesaplıyor. Bu, tüm ülkeyi karbonsuz hale getirmeye yeterdi. Oysa biz hâlâ fosil yakıtlara bağımlıyız—tüm yeşil anlaşmalara rağmen havaya bol miktarda karbondioksit pompalıyoruz.

Son argüman: "*Yeni reaktörlerin inşası çok uzun sürüyor.*" Bu kısmen doğru. 1973-1999 arasında Fransa, ortalama 6 yılda tamamlanan 56 reaktör inşa etti. 2000 sonrası santraller ise ortalama 10 yıl aldı. Bunun nedeni nükleer değil, aşırı bürokrasi ve "*NIMBY*" sendromu ("*Arkamda olmasın!*").

"*Nükleer enerji? Hayır teşekkürler*" demek ekonomik açıdan sorumsuz, ahlaken yanlış ve psikolojik olarak irrasyonel.

Almanların nükleer karşıtı irrasyonelizmi her zaman var olmadı. 1950'lerden 1970'lerin başına kadar bir "*nükleer coşku*" hakimdi. "*Nükleerin barışçıl kullanımı*" temiz, sessiz, sınırsız ve kömür/petrol gibi kirli enerjinin yerini alacak en iyi seçenek olarak görülüyordu. Atom, beslenmemizi iyileştirecek ve—nükleer tıp sayesinde—bizi sağlıklı kılacaktı. 1957'de çekilen ve büyük ilgi gören bir reklam filmi "*Dostumuz Atom*" başlığını taşıyordu. Sadece sanayi temkinliydi, çünkü o sırada linyite büyük yatırımlar yapmıştı. Tarihçi Joachim Radkau, 1983'te yayınlanan "*Alman Nükleer Sanayisinin Yükselişi ve Krizi*" adlı standart eserinde, "*Barışçıl nükleer sanayi hayali, 1950'lerin entegrasyon ideolojisi*" diye yazıyor. Rüzgar ne zaman tersine döndü? 1970'lerin ortasında, petrol kriziyle birlikte fosil enerjinin de güvenilirliğini yitirdiği bir dönemde, hava değişti. Umut kaynağı, korkulan bir düşmana dönüştü. 120.000'e varan katılımı zirve yapan anti-nükleer hareket, sadece öğrenci hareketinin tüm protestolarını gölgede bırakmakla kalmadı, dünyada da eşi benzeri olmayan bir olgu haline geldi. Bu topraklarda en az iki nesli derinden şekillendirdi.

Her şey, 1970'lerin ortasında, Baden'deki Wyhl nükleer santral inşasına karşı Kaiserstuhl bağcılarının başlattığı protestolarla başladı. Üreticiler, santralin soğutma kulelerinden çıkan buğunun şaraplarına zarar vereceğinden ve "*Ren nehri üzerinde bir Ruhr bölgesi*" yaratacağından korkuyordu.

Daha sonraları, yerel çiftçi ve vatandaşların arasına "*nükleer turistler*" (genellikle muhafazakar teknoloji eleştirmenleri) karıştı. En geç o zaman, "*German Angst*" (Almanların derin korkusu)—nükleer savaş, kanser, kıyamet—atomun getireceği kurtuluş umutlarının yerini aldı. Tüm bunlar, Harrisburg ve Çernobil kazalarından çok önceydi.

Derinlere işlemiş korkuların panzehiri yoktur, derler. Hele ki anti-nükleer hareket, Yeşiller Partisi'nin kuruluş mitinin bir parçasıysa. Ancak yol değiştirmek imkansız değil. Niteak pek çok Alman—hatta birçok Yeşil—artık pasifizmini revize etti. Belki bu irrasyonel "*barışçıl atom*" direnci de aşılabılır?

Wolfgang Schäuble Kimdir?

Wolfgang Schäuble (1942-2023), Almanya'nın en önemli siyasetçilerinden biriydi. Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) partisinin kıdemli isimlerinden olan Schäuble, uzun yıllar boyunca Alman siyasetinde merkezi bir rol oynadı.

Mesleki Yaşamı

- **Maliye Bakanı (2009-2017):** Euro bölgesi krizinde Almanya'nın katı tasarruf politikalarının mimarıydı. Yunanistan'a yönelik kemer sıkma önlemlerini savundu.
- **İçişleri Bakanı (1989-1991, 2005-2009):** Almanya'nın yeniden birleşmesinde kilit bir figürdü. Ayrıca güvenlik politikalarında sert önlemleriyle tanındı.
- **Alman Parlamentosu Başkanı (2017-2021):** Federal Meclis'in (Bundestag) en üst makamında görev yaptı.
- **1990 Suikast Girişimi:** Bir akıl hastası tarafından vurularak ağır yaralandı ve tekerlekli sandalyeyle yaşamak zorunda kaldı. Ancak siyasi kariyerine devam etti.

Nükleer Enerji Görüşleri

Schäuble, makalede de belirtildiği gibi, Almanya'nın nükleer enerjiden çıkışını eleştirenlerdendi. Ona göre, dünyanın geri kalanı nükleer enerjiye yatırım yaparken Almanya'nın bu alandan tamamen vazgeçmesi stratejik bir hata olabilirdi.

Ölümü

26 Aralık 2023'te hayatını kaybeden Schäuble, Alman siyasetinde "devlet adamı" statüsü kazanmış nadir isimlerdendi. Hem muhafazakarlar hem de siyasi rakipleri tarafından saygı gören bir figürdü.

Not: Yazıda konu olan görüşme, Schäuble'nin ölümünden iki yıl önce (2021 civarı) yapılmış ve onun nükleer enerji konusundaki pragmatik yaklaşımını yansıtıyor.

Kaynak:

Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung vom 27.07.2025, S. 18